СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 228. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 3-го жовтня 1941. No. 228. Jersey City, N. J., Friday, October 3, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ГОТОВА БОРОТИСЬ ПРОТИ ГІТЛЄРА ТАМ, ДЕ ЗАЙДЕ ПОТРЕБА — КАЖЕ НАКС

ІНДІЯНАПОЛІС (Індіяна). Полк. Ф. Накс, секретар маринарки, виступаючи з промовою на конвенції Американського Адвокатського Товариства, заявив, що коли вісь Берлін-Рим-Токіо буде переможена, Америка разом з Англією мусить контролювати цілий світ, щоб запобігти другій війні та агресіям. Стверджуючи, що Америка крок за кроком підприймає міри, які ведуть до перемоги над Гітлером, Накс казав, що це смішно говорити лиш про війну тоді, коли Америку нападе ворог. Америка буде воювати всюди, де тільки зайде потреба. Секретар говорив, що потуга Америки основується на пануванні на морі, отже свобода плавби на повних морях є конечна для незалежности Злучених Держав. Він запевняв, що як тільки Німеччина буде вигнана з Атлантику, вона напевно програє війну.

СТИМСОН ЗАПЕРЕЧУЄ ПОГОЛОСКИ ПРО ЗМЕНШЕННЯ АРМІЇ

ВАШИНГТОН. — Американська Армія не є завелика й тому уряд не має заміру зменшити її, як кружляють поголоски, заявив секретар війни Стимсон на пресовій конференції. Він заперечив, начебто американський уряд хотів тому поменшити армію, щоб звільнити велику частину военних матеріялів, яких потребують пекуче Англія та Росія.

НЕВДОВОЛЕНІ З РУЗВЕЛТОВОЇ ЗАЯВИ ПРО РЕЛІҐІЮ В СОВЄТАХ

ВАШИНГТОН. Заява президента Рузвелта щодо цього, що в Совєтах панує повна релігійна свобода, викликала з ріжних сторін спротиви. Конґресмен Даєс, голова конґресового комітету для розсліду не-американської діяльности, написав листа до президента, в якому твердить, що ціла совєтська система є проти релігії. Він протестує проти того, що президент намагається вбрати совєтського вовка в овечу шкуру". Даєс перестерігає президента перед небезпекою „дволичної й зиґзаковатої політики московського диктатора". Релігійна свобода в Росії не існує, твердив Даєс, як немає там свободи слова й вільної думки.

Католицький діяч і заступник президента Джорджтавнського університету, о. Едмунд Волш, який в 1922—1923 рр. був висланником Ватикану до Совєтського Союзу, заявив, що совєтська конституція є „пустим звуком". Совєтські декрети часто суперечать конституції. І так Декрет з 8. квітня 1929. р. забороняє по школах учити дітей релігії понище 18. року життя, яким рівнож забороняється учащати на релігійні свята та обходи. На основі того драконського декрету, твердив о. Волш, розстріляно або заслано на каторгу тисячі священиків, а між ними і багато епископів.

Совєтський уряд установив цілий ряд проти-релігійних семинарів, університетів і інститутів, де виховується безбожницьких агентів, які мають нищити релігію по цілому світі.

ДІТРОЙТ (Міш.). — Раймонд Дж. Вейд, епископ методистичної церкви, який має під своєю владою церкви в Скандинавії й Росії, вислав телеграму до президента Рузвелта, в якій опрокидає його становище відносно положення релігії в Совєтах. Він твердить, що „арешти та вбивства десяток тисяч священиків в Росії та замикання церков тисячами, говорять голосніше ніж друковані слова".

НЮ ЙОРК. — Джордж Гарвей, президент дільниці Квінс, сказав, що заява президента Рузвелта означає, що Америка вяжеться на добре з большевицькою Росією. Д-р Дж. Голмс, ізоляціоніст, заявив, що порівнування релігійної свободи в Америці до тої, що існує в СССР, це „образа розуму американського народу".

ОФІЦІЙНІ КОЛА ВАШИНГТОНУ ПРО ЗАЯВУ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Офіційні кола столиці всіляко пояснюють собі заяву президента Рузвелта про „релігійну свободу" в Совєтському Союзі. Кружляють покищо такі здогади: Сталін міг повідомити президента Рузвелта, що він дійсно хоче дати релігійну свободу народам СССР, спираючись саме на 124. статті совєтської конституції. Сталін міг вже навіть згодитися після того, як американський уряд заявив йому, що поміч Совєтам знаходить великі труднощі в Америці спричини анти-релігійної політики совєтського уряду. Якщо Сталін дійсно проголосить релігійну свободу в СССР, президент Рузвелт сподіється злагіднити велику опозицію, яку стрічає серед американського народу допомога Росії.

ХОЧУТЬ РЯТУВАТИ 300 ФРАНЦУЗЬКИХ УЧЕНИХ

НЮ ЙОРК. — Д-р Ф. Кінгдон, голова рятункового комітету, заявив, що його організація почала кампанію за зібранням $105,000 на рятування французьких учених. Він твердив, що в полудневій Франції та північній Африці є коло 300 французьких учених, яких треба спровадити до Америки поки їх не знищать німці.

БУВШИЙ ПЕРЗЬКИЙ ШАХ ПРИБУДЕ ДО АРҐЕНТИНИ

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Роберто Ґаше, підсекретар міністерства заграничних справ заявив, що б. шах Ірану прибуде зо своїми 12 дорадниками й слугами на сталий побут до Арґентини. Як відомо, шах абдикував в користь свого сина, коли Іран заняли англійські й совєтські війська.

ЛОРД ГАЛИФЕКС ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШОЇ ПОМОЧІ ДЛЯ СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ

Британійський амбасадор у Вашинґтоні, лорд Галифекс, який прибув літаком з Лондону до Ню Йорку, заявив, що Америка й Велика Британія мусять приспішити свою допомогу для Совєтського Союзу. Обговорюючи з журналістами европейське положення, Галифекс твердив, що найважнішою справою тепер є допомова Совєтам, яку треба давати у великій скількости та в приспішеному темпі. Він твердив, що Англія вже вислала велику скількість всяких воєнних матеріялів для червоної армії, частина з яких вже дісталася до совєтських рук. Амбасадор заявив, що англійський нарід є певний перемоги та держиться добре, не зважаючи на воєнні трудноці. Він хвалив поляків і москалів, які працюють тепер „побіч себе". Большевики звільнили польських засланців, узброїли їх в совєтську зброю та взяли їх на фронт воювати проти німців, говорив він. Запитаний, що думає про вигляди британійської інвазії европейського континенту, Галифекс заявив, що кожний в Англії хоче, щоб така інвазія почалася, говорив амбасадор, англійці підуть тільки на такі діла, що „мілітарно можуть вдатись".

БРАЗИЛІЯ ДІСТАЄ ПОЗИЧКУ НА ОСНОВІ „ЛІЗ-ЛЕНД" ЗАКОНУ

Секретар стейту Кордел Гул та британійський амбасадор у Вашинґтоні, підписали умову, на основі якої Злучені Держави Америки уділили Бразилії $100,000,000 позички титулом допомоги, ухваленої „ліз-ленд" законом. Щодо товарів та матеріялів, які в заміну дістане Америка за згадану позичку, то цього обидва уряди скоро прийдуть до порозуміння. Америка дістане головно ці матеріяли, яких потрібно їй до виробу воєнних продуктів, а між ними гуму та ріжні мінерали. Положення Бразилії (з Дакару до Бразилії найкоротший шлях) як теж висота позички, яка перевищає всі інші позички, уділені полудново-американським державам, вказують, що Америка руководилася у свойому рішенню політичними мотивами. А саме вона хоче змінити становище Бразилії під кожним зглядом та зробити її відпорною на всі можливі заходи та напади тоталітарних держав.

ФІНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗДОБУЛИ ПЕТРОЗАВОДСЬК

Фінські війська при малій помочи німецьких військ, здобули важне місто на північнім фронті, Петрозаводськ. Те місто є столицею Карелії, яку Фінляндія етнічно уважає за свою територію. Воно є важне тим, що лежить на залізничім шляху між північним портом Мурманськом і Ленінградом.

ЗАВЗЯТІ БОЇ ЗА КРИМ

Совєтські звідомлення признають, що німці при помочи механізованих частин і парашутів взяли першу оборонну лінію на Перекопі, себто в тій шийці, що веде на кримський суходіл. Бої за Крим далі ведуться. На центральнім і полудневім фронті совєтські лінії держаться, говорять совєтські звідомлення.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ ВИКОНУЮТЬ НАЛЕТИ

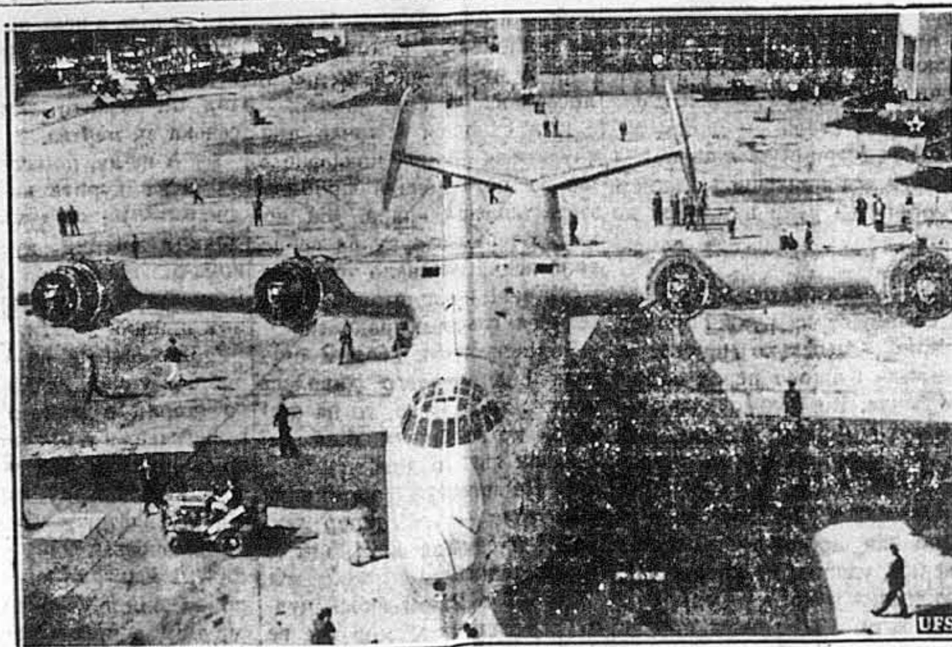
Британійські літаки, яких бази є в Єгипті, виконали масовий налет на італійський Тріполіс і бомбардували тамошні порти. Вони цілковито знищили склади газоліни й склади інших воєнних матеріялів. Також налітали на пристань Бенгазі і завдали їй тяжкі ушкодження. Зновуж воєнні кораблі підїхали до італійської воєнної бази в Пантелерії, Сицилія і вистріляли в неї 122 тяжких ладунків.

НІМЦІ НАЇЗДЯТЬ НА АНГЛІЙСЬКЕ МІСТО

Німецькі літаки масово наїхали на англійське місто Нюкесл і завдали йому тяжкі шкоди. Вже від довшого часу німці не виконували таких масових наїздів на Англію. Англійські кола пояснюють це тим, що німці хотіли тим відповісти Чорчилови на його твердження, що в німців відчувається пекучий брак літаків.

ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА КИТАЙЦІВ

Китайці віднесли над японцями в провінції Гунан велику мілітарну перемогу. Тисячі японців втікає з цеї провінції в переполоху. Але втеча їм замкнена, кажуть китайці. Ця перемога навіть більша від тої, що її китайці віднесли на японцях 1939 р. теж в тій самій провінції. (Японці стверджують, що відступають з цеї провінції, але кажуть, що причиною є це, що вони, виконавши свої мілітарні завдання, хочуть самі опустити ту провінцію і відступити її цивільній адміністрації. „Хай цей відступ дасть нагоду китайському маршалови Чян Кай-Шекови застановитись, що він робить", кажуть японці).

ВИКІНЧУЮТЬ ВЕЛИКАНА. — У фабриці підприємства Глен Л. Мартин Ко., в Болтиморі викінчують будову цього великанського літака, що має бути найбільшим літаком у світі. Він буде важити 70 тон і буде могти перелетіти Атлянтик і вернутися без осідання. Він має 170 стіп довжини й 200 стіп від кінця одного крила до кінця другого.

НІМЦІ РОЗСТРІЛЯЛИ ЧЕСЬКОГО ПРЕМІЄРА Й ЩЕ ДВОХ ҐЕНЕРАЛІВ

БЕРЛІН. — Терор німецької влади над чехами не вгаває. Німці на черзі засудили на смерть чеського премієра Еліяша і відразу виконали засуд смерти. Його суджено в Берліні і там виконано засуд. Крім нього на терені „чесько-моравського протекторату" німці розстріляли ще двох чеських ґенералів і значне число інших осіб. Біля трьох соток арештовано і ті будуть іще суджені. Німці кажуть, що премієр Еліяш перед смертю признався до „вини". Ця „вина" полягала в тім, що він, разом зо своїми іншими компатріотами організував спротив і саботажі супроти німецької влади, який то спротив прибирав форми тихого повстання. Німці кажуть, що пасивний спротив, в полученні з саботажами, це є національною ціхою чехів. Цей спротив в останніх часах прибрав такі форми, що треба було його за всяку ціну здушити. Німці, щоб охоронити свої фабрики перед британійськими літаками, велику частину свого воєнного промислу перенесли до Чехів. Це дало нагоду чеським робітникам і чеській суспільности до саботажів.

Президент „чесько-моравського протекторату", д-р Гаха, далі урядує і його німці не задумують усувати. Щобільше, йому зложив візиту новий націстичний „протектор", Гейдріх, щоб в той спосіб задемонструвати свою „пошану" до Гахи. Деякі кола надіються, що Гаха, як протест проти цього німецького терору, сам уступить зо свойого уряду.

АПЕЛЬ БЕНЕША І МАСАРИКА.

ЛОНДОН. — Президент Чехословаччини на вигнанні, Едвард Бенеш і його міністер заграничних справ, Ян Масарик, виголосили через радіо в Лондоні промову до чеського народу, закликаючи його, щоб не поривався до повстання проти німців, бо це не дасть бажаних успіхів, тільки дасть причину націстичній владі кріваво розправитись з чехами. Вони закликали чехів до розваги, холоднокровности та витревалости, до моменту, як це буде корисне вдарити в націстичну владу.

НОВІ ВІДДІЛИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ ДО ІСЛЯНДІЇ.

РЕКЯВИК. — До Рекявику, головного міста й порту Ісляндії, прибули сильні відділи американської армії. Разом з ними прибули ладунки всякого воєнного знаряддя, боєві машини, машини до будування цементових уладжень, медична служба і т. п. Разом зо собою американська армія привезла стільки автоматичних крісів, типу Ґаранда, що вистарчить ними узброїти кожного чоловіка в Ісляндії. Місцеве населення радісно зустріло вояків.

НАРАДИ В МОСКВІ ЗАКІНЧИЛИСЬ.

МОСКВА. — Наради між совєтським урядом і британійсько-американською місією в Москві закінчились два дни скорше, ніж це було пляновано. Наради закінчились повним успіхом. Вони велись в дусі великої приязни і однозгідности, кажуть учасники тих нарад. Британія і Америка згодились однодушно дати всю ту поміч Совєтам, яку вони зажадали. Зо свойого боку Совєти обіцяли за кожну прислану річ заплатити потрібними для Америки й Британії сировцями. Тепер від слів всі ті краї перейдуть до діл і зачнеться на широку скалю виміна дібр.

В АНГЛІЇ ДУМАЮТЬ, ЯК ПЕРЕВЕСТИ ПОМІЧ СОВЄТАМ.

ЛОНДОН. — В Англії поважно застановляються, як тепер виконати ті ухвали, до яких прийшла британсько-американська місія в Москві, в купі з совєтським урядом. Ту поміч можна посилати через Владивосток, Архангельск і Перський залив. Всі ці шляхи досить далекі і довго часу забере, щоб через них перепровадити цю велику поміч, а з другого боку забрати з Совєтів сировці. Крім того вода в Каспійськім морі обнизилась і всі порти для тяжких кораблів стали непридатні. Англійці також здають собі справу з інших перешкод, а саме, що з совєтською владою треба буде поводитись дуже обережно, щоб вона розкрила свої мілітарні тайни. А такого розкриття конче потрібно, щоб та поміч була успішна. Совєти були дуже недовірчиві з німцями і не зрадили їм своїх військових тайн. Та обережність до певної міри пробивається в них і тепер. Англійці радіють з того, що Совєти активізували в заграничній політиці Максима Літвінова, якому англійці довіряють.

НІМЦІ ПРО ПОМІЧ ЧОРЧИЛА СОВЄТАМ.

БЕРЛІН. — Німецькі кола говорять, що в останній своїй промові премієр Чорчил висказав свій сумнів, чи поміч Совєтам на що небудь придасться. З його слів виходить, що він до такої помочи відноситься холодно і не вірить в її доцільність. Також німецькі кола заперечили запевнення Чорчила, немов би Атлянтик тепер став безпечніший.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Розійшлась Перша Сотня „Історії України"

Книгарня „Свободи" вже продала понад сто примірників „Історії України" М. Грушевського, виданої в англійській мові. Покищо не знаємо, як іде продажа в Ейльськім Видавництві, себто на чисто американському ґрунті. Зате „з ввічливости" вже вислано на рахунок У. Н. Союзу до сотки примірників ріжним університетським професорам та научним заведенням.

Беручи під увагу наші обставини, початкова продаж додає надії, що в короткому часі ось та „Історія України" готова завитати не тільки до українських хат в Америці, але теж дійти і до визначних представників американського інтелектуального й політичного світу. Можна цього надіятись ще й тому, що кожний день приносить почта не одне добре слово, висловлене нашими людьми з приводу появи цеї книжки. І не тільки дають признання наші люди, бо є щирі побажання і від таких, що не є з українського роду, як, наприклад, від такого знавця міжнародних справ, яким є безсумнівно Реймонд Леслі Бюел, автор поважних праць і редактор маґазину „Форчюн", що називає цю книжку "a distinguished piece of work". А якраз сьогодня прийшло письмо від п. Володимира Тимошенка, професора в Стенфордськім Університеті в Каліфорнії, в якім пише Шановний професор між іншим таке:

„Одержав від Ейл Юніверзіти Прес один примірник книги М. Грушевського. Історія ця робить дуже солідне враження своїм зовнішнім виглядом. Мова тих глав, що я їх уже перечитав, також здається мені доброю. Передмова проф. Вернадського гарна. Взагалі треба вітати видавців книги й Український Народний Союз з дуже добре виконаною пра[illegible] яку видавці на неї покладали[illegible]

Коли ми подаємо ось такі слова до загального відома, то робимо це на те, щоб і ті, що може моглиб мати деякі сумніви щодо видання цеї праці, були спокійні щодо одного: солідности. Бо в цьому випадку маємо до діла з таким видавництвом, що береться за видавання тільки таких праць, що є догляненні добрими і солідними фахівцями. Ось тому з виданням цеї „Історії України" повиннаб рахуватись навіть і та сторона, що ставиться до української справи ворожо, якщо вона хоче мати до діла з наукою й історичною правдою.

Зазначуємо, що ми бажалиб бачити ту книжку в першу чергу в хатах американських українців. Але з тим застереженням, щоб вона не лежала на столі чи на полиці, але була читана нашим молодим поколінням. Тепер уже не повинно бути для цього покоління ніякого виправдання, що не знає історії того народу, з якого воно вийшло. Тепер воно має уже готову книжку, з якої може дізнатись про минуле українського народу і про те, що діялось і діється на наших очах.

Розрухи в Европі

По краях, окупованих німцями, в останніх часах запалали пожежі розрухів. В Норвеґії німецька окупаційна влада примушена була запровадити надзвичайний стан. Арештовано сотки осіб, серед них деяких засуджено на кару смерти. Далі німецька влада примінила до Норвеґії економічні кари і заборонила там ввозити всякий товар, з виїмком сирівців, що йдуть до норвезьких фабрик, що виробляють німецькі воєнні замовлення. Та драконська міра поставить норвежців перед маревом голодового конання.

В окупованій частині Франції невідомі справники виконують скриті напади на німецьких старшин і вояків та поповнюють саботажі на німецькім воєннім майні. За те німецька окупаційна влада також запровадила там надзвичайний стан, заборонила мешканцям Парижа виходити на вулицю по 9-тій годині вечором; водночас влада збільшує число закладників, які своїм життям платять за кожний чийсь напад на німецьких вояків. З пімсти за ті скриті напади німецька влада розстріляла вже кількадесять ось таких закладників.

В Юґославії розгорілась справжня революція, в якій повстанці великим числом нападають на німецько-італійську окупаційну владу та зводять з нею справжню війну. В тих битвах люди гинуть сотками. В них беруть участь правильні німецькі частини, з літаками, які зрівнюють з землею ті оселі, в яких, за їх підозрінням, можуть гуртуватись повстанці.

Останніми днями німецька окупаційна влада запровадила надзвичайний стан в Чехах, а[illegible] засуд смерти на [illegible] чеських провідниках, в тому на кількох ґенералах. Дальші арешти по цілій Чехії відбуваються, а є правдоподібність що німці ставлять їх під наглі суди і багатьох розстрілюють. Причиною тих розстрілів, як подають самі німці, є це, що чехи підготовляли протинімецьке повстання.

Про розрухи пишуть також з інших окупованих німцями країв і то навіть тих, що „добровільно" приступили до співпраці з німцями, як ось з Болгарії і Румунії. Всі ці вістки не віщують німцям добра. Всі ці розрухи вказують, що щось зле з тим німецьким „новим ладом".

Якби Гітлер був не голосив світови про той „новий лад", якби він був заявив, що окупація европейських країв це хвилеве явище, лиш до закінчення війни, а опісля всі народи будуть знову звільнені, з залишенням хіба деяких територій при німецькій державі, то ці розрухи не булиб такі небезпечні, якими вони нині є. Колиж бо Гітлер говорив, що теперішний стан це сталий стан, це „новий лад", в якім люди будуть щасливіші, бо в нім знайдуть розвязку багатьох спірних питань, яких не всилі був розвязати старий лад. То, як бачимо, як тепер зо всіх сторін вибухають протести проти того „нового ладу". Це знак, що німці не вміють чужих народів задоволяти і, замісць втихомирювати Европу, заворушують її ще більше.

Один французький політик раз радив, щоб у міжнародній політиці дати німцям вільну руку, бо тоді вони наробпять собі більше ворогів, ніж це потрапить зробити сама французька політика. В тій пораді було багато слушности. Німці в загранічній політиці все були несуґарні, рубаші, простацькі. Інших судили по собі і припускали, що брутальною фізичною силою заімпонують іншим народам, а ті склонять перед ними свої хребти та погодяться з їхнім пануванням.

Як виходить, то німці й тепер не вміють вчуватись в почування і в душу інших народів. Самі мають велику пошану перед силою і думають, що подібну пошану повинні мати теж й інші. Делікатна поведінка з іншими — є для них признакою слабости. Ось через те вони всюди напитують собі біди. А ці клопоти хіба не є в інтересі самих німців. Вони хотілиб перехилити підбиті народи на свій бік. Колиж це їм не вдається, значить вони цьо[illegible] Треба вибрати [illegible] над іншими: при помочи брутальної сили і при помочи впливів вищої цивілізації та культури. Перший рід панування є дуже непоплатний, бо він все вимагає чуйности і повної мобілізації сил окупанта. Другий спосіб, поплатніший, але вимагає з боку панівного народу стільки такту і вирозуміння супроти слабших народів що фактично він позбавляє панівного народу того бутного й приємного почуття, що мовляв: „Я над ним паную!"

Фізична сила в тім другім роді панування мусить бути усунена далеко в тінь. Слабший нарід мусить бути цілком переконаний, що це в його інтересі бути звязаним з сильнішим народом, бо в тій спілці сильніший не лиш в нічому не спиняє його природнього розвою і поступу, але навпаки, цей поступ підсичує і приспішує. Цей другий рід панування мусить в мистецький спосіб підходити до слабших народів і робити бодай таке враження, що ось сильніший нарід кожний свій почин осудкує під кутом інтересів не лиш власних, але, що більше, слабшого народу.

Пануючи над слабшим при помочі своєї вищої цивілізації і культури й уживаючи при тім мистецького такту панівний нарід робить тим багато добра для себе, а також і для слабшого народу.

Німці, безперечно, це також високо цивілізована нація. А проте вона не вміє панувати, бо вибирає цей перший рід панування, це є панування при помочи своєї фізичної сили, при помочи своїх вояків, воєнних машин. В часі війни серед них цивільні люди відходять в тінь, а до слова приходять ті, що вміють з безоглядним послухом підчинятись іншим, або інших з таким послухом підчиняти собі. Вслід за тим в підбитих краях відбуваються демонстрації німецької фізичної сили, в полученні з розстрілами людей і масовими карами на цілу суспільність.

Правда, німці деколи роблять спроби „дипльоматичної розвязки". Щоб перехилити на свій бік хвилево якийсь нарід, вони жертвують йому територію другого народу. Але така „дипльоматична розвязка" дає ще гірші наслідки. Бо ним німці в зайвий раз доказують свою простакуватість в заграничній політиці і погорду до якихнебудь вищих засад справедливости. В той спосіб вони не перехилюють на свій бік і того, котрого пробували перекупити, а озлоблять ще більше того, від котрого [illegible] кусок території [illegible] переконавшись, що цей експеримент не дав бажаних наслідків, вони знов відбирають першому територію і повертають її старому власникови. Та тим вони вже не залагоджують огірчення. Навпаки, тим безцеремонним торгом викликують до себе ще більшу ненависть, яка ступнево проти них починає організувати цілий світ, подібно, як це було в першій світовій війні. На ту ненависть рахують багато бритійці. І, як бачимо, вони не дуже помиляються в своїх розрахунках.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Штаб Червоної Армії

Деяка частина американської преси є того погляду, що червона армія зо всіми своїми додатними сторонами (якщо такі має) не домагає тим, що не має доброго мозку, цебто генерального штабу. Німецько-совєтська війна показує, що коли серед москалів було більше спосібних стратеґів, то большевики зумілиб поставити ще сильніший опір німцям ніж це вони роблять досі. Бо в людських матеріялах москалі перевищають німців більше як двічи. За 24 роки свого режиму Совєти напродукували величезну скількість повзів, літаків, панцирних возів, одним словом цілковито змеханізували свою армію. Тим також, якщо не перевищають німців, то напевно їм дорівнують. Німеччина лежала ще в порозі Версалю, коли большевики горлали, що їх армія „непереможна", бо цілком змеханізована. Вкінці й нове комуністичне покоління, виховане в дусі страшної ненависти до „капіталістів", теж б'ється завзято, як цього надіялась советська влада. Отже виглядалоб, що большевицька армія якщо не перевищала німецьку, то щоб бодай їй дорівнювала. Тому, якщо тепер большевицька армія не дорівнює німецькій, то це тому, що мозок армії, себто генеральний советський штаб в порівнанні з німецьким є слабим.

Тухачевський та його „бонапартисти".

Та були свого часу в червоній армії люди, які хотіли поставити її на ноги справжньої професійно - заводової армії. До них належав передівсім маршал Тухачевський та цілий ряд визначніших советських ґенералів. Школа Тухачевського йшла по лінії військо[illegible] німецького стратеґа Мольтке, який знову опирав свої стратеґічні засади на тактиці та орґанізації Наполеонівської армії. Прихильників цеї теорії прозвано „бонапартистами". Тухачевський старався зробити червону армію сильною, а передівсім увільнити її зпід впливів комуністичної партії та політичних комісарів, яких встановив ще Троцький.

Біля Тухачевського скупчилося було досить поважне число советських ґенералів, які були тої думки, що розполітикована червона армія не в силі буде виконати завдання, що стоять перед нею. До них належали ґенерали: Якір, Уборевіч, Корк, Ейдеман, Алькнис, Гамарник, і др. Їх, як відомо, нещадно „зліквідував" Сталін в рр. 1937—1938. Таких непевних маршалів як Бліхер і Єгоров, також усунено без сліду.

Партійці на чолі армії.

Остали лиш ті, що були того переконання, що армія як і ціла большевицька держава, мають бути сліпим знаряддям ґенеральної лінії комуністичної партії. До них належали Ворошилов, Маленьков, Жданов, Молотов (ці два останні невійськові), Тимошенко й др.

Ворошилов не відграє важної ролі в червоній армії. Він є заступником комісаря війни та скупчує в своїх руках всі військово - господарські ресорти. На чолі червоної армії стоїть 46-літній маршал Симон Тимошенко. Це б. „буденівець", кіннотчик, опісля командант дивізії, а відтак корпусу кінноти, а останньо командант Київської Військової Округи (КВО). Він знаний з того, що він червону армію „визволяти" Західну Україну в осені 1939 р. Має він бути надзвичайно брутальним і безкомпромісовим большевиком, чоловік твердий і реально думаючий.

Пізнавши німецьку армію при воєнних операціях в Польщі, Тимошенко зрозумів, що большевикам також треба приготовлятися до майбутнього „бліцкриґу", та що більше: наслідуючи німецьку засаду Суварова „пуля дура, а штик маладец", він звернув увагу на індивідуальний вишкіл червоноармійців. Був тої думки, що й німецький ґенерал Бльомберґ, що вояк повинен мати велику особисту відвагу та розвинений змисл орієнтації, що дає велику перевагу у боротьбі малих відділів. Тимошенкови приписують те, що він навчився дуже багато з ні[illegible] запровадив деякі німецькі методи в червоній армії.

Заступником Тимошенка є маршал Шапошніков, дворазовий шеф штабу червоної армії, добрий теоретик та незлий стратеґ. Маршал Кулик є спеціялістом від постачання та орґанізації військової бази в Сибірі. Щодо Буденного, то не зважаючи на насмішки европейських та американських військових, він має також добрі прикмети „бліцкріґіста". Ген. Мережков, знаний з фінсько - московської війни, зачисляється до визначних советських військових - партійців, подібно як ген. Ричагов, ген. Запорожець (спеціяліст від політичних справ армії), і учень Шапошнікова ген Жуков, який є тепер шефом штабу червоної армії. До речі, штаб червоної армії перетривав всі „чистки" й „ліквідації" з досить малими жертвами. Там працюють ще такі ґенерали як Смородінов, Ґоліков, Герасімов, Курдюмов, Городовіков, Кравченко, Федоренко, Попов, Орлов, Болтін і др., які вважаються добрими.

Українці чи „хахли" в штабі червоної армії.

Серед тих, що остали в штабі та мають сяке-таке військове знання, є багато таких, що мають - українські призвіща. Дехто з американських військових пише, що „це українці, або большевики з України". До них належать такі: маршал Ворошилов, маршал Тимошенко, маршал Кулик, маршал Буденний та ґенерали: Запорожець, Апанасенко, Черевиченко, Кравченко, Федоренко, Кирпонос (убитий під Києвом). Українські назвиська має теж багато нижчих штабових старшин.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(22)

Сонце зовсім починало заходити освітивши все небо червоним світлом, останні пагони котрого виґравали на золотім куполі церкви святої Пречистої, освітивши чарівним блиском вікна, дивлячись на які можна було подумати, що у тім Божім храмі правили вечерню позасвічувавши всі свічки і паникадила. І Горпина довго придивлялась, як той чарівний світ починав згасати; їй здавалось, що вона бачить той чарівний світ у останній раз, і перехрестившись хотіла ще раз глянути на його, та не вспіла повернути голови, як очи її широко розкрились і вона мов божевільна стояла озираючись то на Царичанку, то на двір.

Так, так — шептала вона придивляючись на шлях, звідки показалась невеличка валка чумаків, котрі держались просто до хутора. Серце у неї завмерало, у віччях літали огненні круги, їй стало млосно. Вона зірвала з голови платок і густі коси розвіялись по вітру, а вона розпатлана, спотикаючись пустилась бігти до двору.

— Наші їдуть! — крикнула вона старому і остовпіла. На воротах показалась передня пара, а за нею й Іван.

Горпина зуздрівши його стояла посеред двору як окаменіла. Розпущені коси розвівались, губи покрились кровною смагою і вона неначе силувалась зірвати ту некебну вагу, яка давила їй груди і не давала промовити слова. Далі пересилувавши себе, з страшним криком кинулась Іванові на шию та так і заклякла. Іван не ждавши, що вона так кинеться, тихенько опустив її до долу. Старий перелякався, Іван стояв біля Горпини навколішках, блідий як смерть.

— Що тут таке? — спитав старий підбігши до Івана.

— Умерла — ледви вимовляючи промовив Іван і ридаючи упав їй на груди.

Старий стояв як приглушений! — Мерщій за лікарем! — гукнув він кинувшись, схопив Горпину на руки і кинувся до хати.

XIII. Перші хрестини.

Вхопивши на руки Горпину, старий Очеретько нічого не памятав і нічого перед собою не бачив. Він тільки знав, що несе свою рідну дитину, яка з заплющеними очима лежала на його руках мертвою. Не спускаючи з рук своєї дорогої ноші він добіг до сінешних дверей, ударив їх ногою так, що ті вискочили з петель, уніс її в хату і обережно поклав на примостку. Довго він держав і голову у своїх руках надивлявшись на помертвіле лице, довго цілував її у заплющені очі, далі не видержав і як зломлений бурею дуб похилився заливаючись гіркими сльозами.

Іван стояв біля порога мов приглушений.

— Іване! — трохи згодом покликав його тихесенько старий — а йди сюди! — Іван тихо підійшов до примостки.

— А ну нахились до неї та послухай... чи вона жива.

Іван схилився і почав прислухатись. Йому показалось, що із рота почала пробиватись тепленька пара. Він поклав обережно руку на серце, воно ледви починало тремтіти.

— Жива! — промовив він і залився сльозами радости.

Горпина трохи згодом очуняла і довго-довго дивилась мовчки то на Івана, то на старого, котрі сидячи біля неї плакали як малі діти.

— Не плачте — промовила вона тихо — мені тепер лекше. Й я сама не знаю, що зі мною сталось.

Старий з Іваном якось чудно перезирнулись, мов би не вірили тому, що вона осталась живою.

— Іване, звідь за лікарем — сказав старий — і скажи, що я прохав зараз приїхати. Іван миттю зірвав коня і поїхав за лікарем. Незабаром приїхав лікар.

— А де ваша хора? — спитав він увійшовши в хату.

— Ось де — одповів старий указуючи на Горпину — та Господь з нею, налякала так дуже, що й лихо. Просто мертва тай годі, я вже і сяк і так, та ні; лежить вам холоднісенька як мертва.

— А ну-ну, побачимо! Може ви мене дурите — хартував лікар. — Як ти думаєш молодичко? Старий дурить? Ну, вона більше не буде. — І почав її вислухувати, а старий з Іваном вийшли з хати.

Обдивившись як слід лікар вийшов у сіни, де дожидав його старий з Іваном і відкликавши Івана у бік почав йому щось нишком розказувати.

— І ви правду кажете? Чи так шуткуєте? — спитав Іван усміхаючись.

— Як кажу, то значить правда — одповів лікар. — Ну, ти, діду, з когож тепер могорич? — спитав він повернувшись до старого.

— Та дід давно бачить, що могорич з нього, та не осміліться сказати. Прошу покорно в хату. — І вони зайшли в хату, посідали за стіл і Іван почав частувати крадькома поглядаючи на Горпину.

У один сонячний день опісля Різдвяних свят сонечко весело поглядало із за сірих сніґових хмар і освічувало блискучий сніг товсто настелений на землі, проти сонцяж миготіли кришталеві скалки, котрі мов хто пустуючи сипав, щоб не давати дивитись на праведне сонечко. Берестиж та осокори обліпившись інеєм стояли недвижно, посхилявши свої вагітні віти трохи не до землі; здавалось, що вони лагодились струхнути ту вагу, яка їх так немилосердно гнула. На огороді у Очеретька видно було вогнище, а біля його за трое жінок, які сидячи поміщували у великих горшках страву.

— І от скажи на милость Божу — забалакала одна із куховарок — як воно Господь дасть, скільки років дітей не було і на тобі. І хто собі подумав?!

— Ну, а він що? — спитала друга.

(Дальше буде).

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ МОРДИ

Коли українські ґазети подають про звірства та катування большевиків, то советські агенти в Америці відразу причіпають тим ґазетам марку „нацизму" й „фашизму", а їх інформації називають „пропаґандою Ґебельса". Розбещеність сталінських ґепістів в Америці доходить до того ступня, що прямо не можна написати звичайної правди про Росію, без нараження бути названим навіть... „зрадником Америки"!

Та на щастя, величезна більшість американців знає, що собою представляє комуністична Росія. Останні відомости з окупованих червоною Московщиною теренів, ще сильніше утверджують це обридження американського демократичного народу до комуністичних диктаторів та їх брутальної, нелюдської політики відносно підбитих ними народів.

Доналд Дей, відомий американський журналіст, який від кількох днів перебуває в балтійських країнах та на власні очі бачить це спустошення, яке вчинили там московські большевики, подає до американських ґазет жахливі вістки. Один з його сензаційних репортажів, походить з Таліну, столиці Естонії, яка недавно була здобута німцями.

Посадник Таліна говорить...

Посадник м. Таліна, Артур Террас, заявив згаданому американському журналістови, що за 13 місяців большевицької окупації, большевики вимордували або виселили в глиб Росії 150,000 естонців. Це рівнається 10% цілого населення невеличкої Естонії. Слухаймо далі, що говорить посадник Таліна:

З 150,000 мешканців Таліна, більш як одна третя була вистріляна москалями як „кляса ворогів". Рівночасно за той час до Таліна прибуло більш як 200,000 советських урядовців та їх родин. Естонське населення меншало з кожним днем, проріджене терором москалів, тоді коли большевики ставали все більш і більш жорстокими.

В місті (Талін) запроваджено типові порядки, що існують в Москві й Ленінґраді. Кожний мешканець дістав 9 кв. метрів життевого простору (в кімнаті). Кожний дім і будинок в місті був занятий пролетарами зо сходу. В Президентській Палаті було по 5 і 6 ліжок в одній кімнаті, зроблені з дешевого заліза та вистелені соломяними сінниками.

Остало лиш кілька лікарів.

В Таліні остало тепер ледви 10 лікарів. Перший советський декрет установив т. з. безплатне медичне лікування. Всі лікарі пішли на державну службу. Начальники шпиталів та хірурги одержували 550 рублів ($225) місячної платні. Звичайні лікарі одержували 350 рублів (номінально $175). Та одно убрання коштувало 1,200 рублів ($600).

Понад 90 найкращих лікарів Таліна виїхали до Німеччини разом з балтійськими німцями підчас переселення. Вони скоро мають вернути. Ці, що остали, були силою змушені працювати за подані вище советські платні.

В Таліні нема ні одного адвоката. Ця, викинена поза рамці советської „суспільности" категорія буржуїв, була немилосердно знищена Москвою. Більшість з них була вистріляна таки в Таліні, а решта таємничо зникла. Така сама доля стрінула редакторів і видавців ґазет.

Інжинірі як кляса фахівців, ще найменше були переслідувані. Бо большевики мають особливу повагу для технічного знання. Лінійка до помірів інжинірських робіт дає певну запоруку перед переслідуванням ГПУ. Інжинірі побирали від 250 до 300 рублів місячно. Ремісники й фахівці побирали більші платні ніж особи з університетською освітою, однак їх заробіток не дозволяв, щоб можна було купити в місяць пару черевиків чи мати на хліб на протязі 30 днів.

Поживу вивозили до Советської Росії.

Талін був і далі є столицею держави, що продукує повно харчевих продуктів, продовжав посадник Террас. Колись Естонія вивозила тисячі тон масла річно до Анґлії. В минулому році большевики забрали буквально всі харчеві припаси та вивезли їх до Росії. В заміну прислано до Естонії тисячі голодних, обідраних і хижих советських урядовців. Харчеві склепи, як також різниці, очистили москалі зі всіх припасів, які також вислали до Росії.

Відбирали дітей від родичів, щоб виховувати їх на яничарів.

Крім сталого терору, естонці журилися незавидною долею тих, що були заслані в глиб Советського Союзу. Звідтам приходили страшні вістки про життя на вигнанні. Большевики забирали дітей вижче 7 року життя від їх родичів та надавали їм нові імена. Їх почато виховувати в дусі безбожництва й марксизму. Старші діти працювали з мамами на колективних фармах. В тих листах, що надходили з заслання, писалося, що большевики трактують естонців як невільників. Багато родин нарочно порозділювали большевики, щоб тим робом принести їм більші терпіння.

Тягарові поїзди, в яких перевозили естонців неначе худобу, задержувалися деколи три й чотири днів в полі; а дверей не відмикали. В вагонах чути було плач за водою й поживою. Коли хтонебудь з тих, що були близько поїзду (мешканці тих околиць), хотів чимнебудь допомогти нещасним жертвам терору, такого негайно арештовано.

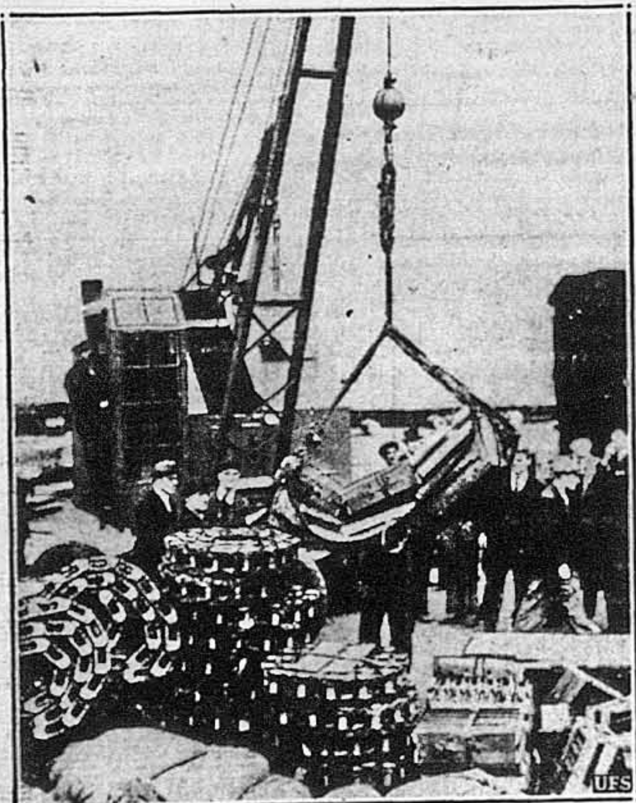
По 24 роках досвіду, комуністи впровадили свої терористичні методи в певну систему. наприклад, арештованих в Таліні звільняли одного дня з тюрми, казали їм підписати заяву „звільнення", а коли вони це зробили, їх зараз таки знову арештували. Коли опісля приходили жінки розпитувати за своїми чоловіками, НКВД показувало документи й заявляло, що воно не знає, де поділися „звільнені".

Скровавлена одіж...

Коли хто приходив до тюрми відвідувати або розпитувати за своїм близьким, то коли вязня розстріляно, йому нічого не казали, тільки давали пакунок, в якому було завинуте скровавлене убрання вязня. В колишньому будинку ґенерального штабу естонської армії в Таліні було приміщене НКВД (ҐПУ). Люди боялися переходити тою вулицею, де стояв згаданий будинок. По втечі большевиків там полишено довгі листи тих естонців, яких большевики розстріляли.

—о—

Оце криваве оповідання естонця американському журналістови аж надто добре змальовує криваве панування московських большевиків над чужими народами. На Великій Україні переводять большевики ось таку практику ще від 1920 р. До малого місточка, яким є Талін, вспіли большевики спровадити за 13 місяців аж 200,000 „голодних і обідраних пролетарів зо сходу"! Супроти цього не тяжко собі представити, що могло статися на Україні за так довгий час кривавого московсько-большевицького режіму? Чи можна тепер сумніватись про правдивість тих вістей, що доходять до нас про большевицькі морди у Львові чи інших містах західньої України? Таке саме діялося, очевидно, на Білорусі, в Литві, Латвії, чи на тій частині Фінляндії, що її силою забрав Сталін. Такою показує себе комуністична Москва, там, де вона має силу. Тепер устами Лозовського чи Майського вона, обіцює свободу релігії чи навіть привернення приватної власности. Та це тому, що на карку Сталіна сидить Гітлер. Але з моментом, коли дикий грузин матиме перевагу, то він запіє не такої. Ось це треба демократіям памятати. І знати, що не повинно бути місця не тільки для Гітлера, але теж і для Сталіна.

„ДАЙТЕ НАМ НАРЯДДЯ". — В одному атлянтійському порті вантажать на корабель для висилки в Анґлію фабричне наряддя, якого потребують там для виконування воєнних замовлень.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИТАЮТЬ „ІСТОРІЮ УКРАЇНИ", ВИДАНУ АНҐЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

Хочу поділитись радісною новиною, що треба замовити до нашої міської бібліотеки ще одну „Історію України" М. Грушевського, видану анґлійською мовою, бо той примірник, який вже є в бібліотеці, є так розхоплюваний, що не можна діждатись на чергу, щоб його випозичити. Крім того замовляємо ще ту „Історію" для інших бібліотек. Це дуже цінна книга. Гарний документ праці нашого великого історика. І дуже вона на часі. Тепер американці кожного дня читають про Україну. Так хай довідаються про славу і недолю України з правдивого джерела. Я не дивуюсь, що в нашій бібліотеці є попит за цею книжкою, бож культурні люди, що мало знали про Україну, хочуть тепер про неї дещо більше довідатись і раді, що є звідки черпати такі відомости. Думаю, що як є в нашій місцевости, так є і по інших. Тому треба нашим свідомим громадянам і орґанізаціям поспішитись, щоб ту „Історію України" якнайскорше розхопити і розіслати в такі місця, де з неї можуть користати американці. Іде тут головно про культурні інституції, в яких люди набирають знання. А їх маємо в Америці дуже багато. Нам, дооколичним громадянам, що є в сусідстві з моєю, треба подбати, щоб наукові заведення в Олбані мали „Історію України", а також всі місцеві бібліотеки. Ця історія сама вже говорить за український нарід, а навіть і за нас, коли не виконуємо в теперішній час іншої роботи...

В. Чучман,
Амстердам, Н. Й.

ПОТРЕБА ПОМОЧИ.

Хоч український нарід з природи лагідний і чужого не бажає, проте від чужих стільки терпить, та проливає невинної крови! Його доля, подібна до долі тої української матери, якої фотоґрафія була поміщена в „Ню Йорк Нюз", з 17. липня ц. р. Без притулку, безпомічна, з дитиною на руках, сидить і не знає що має далі зо собою робити.

Чужі сили перекочуються через українські землі. Вони воюють за свої, не українські інтереси. А український нарід зазнає від того лише безмірні терпіння і втрати. Він безпомічний. Одначе ми повинні звідсіля йому поміч дати. Тут маємо свободу. Збираймо жертви йому на поміч і коли зараз тих жертв не можемо вислати, бодай держім їх на поготівлі. Інші народи в теперішні часи спішать своїм братам на поміч і приносять великі жертви. Невже ми маємо бездільно сидіти і дивитись як наші брати конають від куль, холоду, голоду?

Василь Чернецький,
Ню Йок, Н. Й.

СОВЕТСЬКА МІЛІТАРНА СИЛА

РИМ. — Секретар фашистівської партії, Роберто Фаріначі, який недавно повернув з відвідин до Німеччини, написав в фашистівських ґазетах, що Совети мали на початку вибуху німецько - советської війни від 35 до 40 тисяч повзів і 35 тисяч літаків. За той час німці знищили 12,000 літаків і 7,000 повзів. Значить, що Совети ще мають дві третих літаків і чотири пятих повзів. Фарінačі пише, що Совети тихцем розбудували цю страшну силу на те, щоб оволодіти цілою Европою.

Половина президентів Злучених Держав походить зо стейтів Огайо і Вірджінії.

У Бразилії є 378 визначніших водоспадів.

З МУЗИКИ

ПОВНИЙ ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ М. ЛЕОНТОВИЧА. 154 СТОРІН ДРУКУ НОТ. САСКАТУН, КАНАДА.

Накладом Української Книгарні в Саскатуні, Канада, а заходом її підприємчивого управителя, П. Ткачука, перевидано хоральні композиції Миколи Леонтовича. Збірник попереджує зі смаком опрацьована заголовна сторінка, виконана арт. - малярем Ю. Бриком, йогож праці портрет М. Леонтовича, слово від видавництва, а вкінці коротка біографія композитора.

Імя Леонтовича, поруч Миколи Лисенка, в нас чи не найбільше відоме, а його твори заняли чільне місце в програмах концертів наших хорів. Перші його опрацьовання народних пісень почали появлятися коло 1900 р. До смерти Леонтовича (1921) було видано біля сотні його укладів. Цього року, якраз у сумні роковини його передчасної смерти, діждалися отсе ми нового видання усіх його опрацьовань народних пісень і його особистих композицій до слів наших поетів.

Є і буде все потреба таких добрих творів, а значіння їх поширення, назагал, у нас уже оцінене.

В 1923 р. зібрано усі твори Леонтовича, (видані і невидані), а редакцією занявся відомий композитор Павло Козицький. В 1924 р. приступлено до повного видання світських композицій у видавництві Книгоспілка у Києві. Тогож року появилися три випуски по 25 пісень, а 1924-го видано дальше три нові. Пять літ пізніше в Києві перевидано ці збірники. Прецікаві замітки до пісень додав музичний діяч Я. Юрмас. — Попит зростав, наклади скоро розійшлися і тому, кілька літ пізніше, у Львові перевидано більшу частину композицій Леонтовича (літографічним способом). По цім виданню, знова пять літ пізніше, приступлено в Канаді до перевидання його творів. Є воно повніше від попередних, бо додано ті пісні, що їх був видав Оренштайн 1923 р.

Цікава і небувала у нас досі така пятилітня обнова видання! Микола Леонтович оставив по собі прекрасний памятник.

За сорок літ уже можна було простудіювати та покласифікувати його композиції. Це й сталося. Живий національний організм відсунув деякі його пісні в яких вичувається чужий дух. Леонтович був учеником московських учителів: Бармотіна, Танєєва і Яворського і, хоч-не-хоч, підпав під вплив російської музики. Вже Лисенко звернув був свою увагу на московське пятно у декотрих закінченнях композицій Леонтовича. Його учителям були зовсім чужі або і невідомі особливости нашої пісні. І тому вони не могли звернути увагу Леонтовича на повне використання в розробці характеристичних ходів, улюблених зворотів, окрас, окінчень, тощо, наших пісень. Те, чого не дістав він у своїх учителів, побачив і засвоїв собі від Миколи Лисенка.

У Леонтовича був великий талан і його він збагачував безвпинною працею. Його праця була узброєна знанням, чуттям та глибокою вдумчивістю. — Над своїми піснями сидів місяцями, а то й літами, а декотрі перерабляв по кілька разів. Було так, що через кілька літ повертав до пісні і наново її опрацьовував. Пісня „Мала мати одну дочку" має пять редакцій. „Щедрик" почав був опрацьовувати 1900 р., а доперва 1916-го року викінчив його. Пісню „Ой, сів — поїхав" опрацьовував на протязі двайцяти літ! Декотрі пісні поміщено в збірнику у двох, трьох, а то і у чотирьох редакціях.

Пісенний матеріял здебільша сам записував на Поділлі. Тексти до пісень приносили йому деколи його учениці ґімназії, в якій він учителював. Котру пісню сподобав собі, то все її підспівував та думав про неї. Опрацювавши, брався до розучування її зі своїм хором. І при тій роботі деколи робив зміни в своїх композиціях. — Зі своєї праці рідко коли був вповні вдоволений, — тому то так часто перероблював пісні. **Ідеалом у нього було найти таку форму, якаб найкраще виявляла та доповнювала ідею даної пісні.** Наша пісня відома із свойого досконалого поєднання мельодії із змістом, — а Лентович все старався дати тим пісням достосоване, стилеве зодягнення.

Про Леонтовича так говорить композитор Кирило Стеценко (цитую за художником Д. Ільченком):

„Микола Леонтович надзвичайно симпатична людина, делікатна й тиха. Непорозумінь не любить, а прикре слово для нього це жах. Хоча він справді велика одиниця серед музичних кол, із великим таланом та здібностями, то його відсувають та затирають. Його обробка й найменшої речі ніби тонка різьба зі золота, прикрашена самоцвітним каменем. Бере він невеличку річ (пісню) і так вирізьбить її, вичеканить, що просто дивуєшся: маленьку, простеньку мельодію він розгорне на широку картину".

1920 р., коло Великодня, записав він був пісню про смерть. Ціле літо і осінь опрацьовував її. Із думки не сходила вона йому, то передумував то підспівував собі своїм тихавим голосом:

„А вже смерть та по дворі
ходить, —
Та все по тихеньку,
Та все помаленьку
до мене приходить.
Діти мої, квіти мої!
Не пустіте смерти,
Та не дайте мені вмерти."

Зимою почав цю пісню розучувати з хором. Тільки почав — і не скінчив. З початком 1921 р. пішов він із Тульчина до села Марківка відвідати свойого батька — і вже звідти не вернув... Хтось застрілив його... Хтось, кому праця і творчість Миколи Леонтовича ввижалася шкідною та непотрібною...

Двацять літ творив він свої пісні, а багато - багато промине в товаристві його прекрасних укладів тих пісень. Його пісня не тільки сердечно принята і оцінена своїми, а і в широкому світі звернула вона особлившу увагу на себе і на ту країну, що видала такого творця.

Микола Леонтович — із роду попович, із фаху учитель, по званю диріґент і композитор, а як цілість: один із найкращих синів України.

Михайло Гайворонський.

РОДИНА ДОЛФА КАМІЛІ — відомого грача з дружини „Бруклин Доджерс" прислухується радіовим донесенням про його останню гру, на якій він відзначився.

Багата в живини.

Мягка трава, висушена, згідно з обчисленнями, містить близько 23 рази стільки живини А, що морква, 22 рази стільки живини В-2, що салата, девять разів стільки живини В-1, що зелена, листяста городина і 14 разів стільки живини Ц (С), що помідори і цитрусові овочі.

Пересічно треба 4½ бушля пшеничного зерна для 196 фунтової бочки муки.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388, відбуде третій квартальний мітінґ в неділю, 5. жовтня, в годині 7. вечером, в Укр. Нар. Домі. Прийдіть усі, бо є важні справи до полагодження. На тім мітінґу секретар предложить вам нові грамоти для молодечого департаменту і розкаже, яку користь для молодежи дає У. Н. Союз. — Петро Пазук, предс.; Іван Михалцевич, кас.; Йосиф Бринґілевич, секр.

ТАРЗАН, ч. 413. Розпучливий газард.

Як ватажок дикунів підняв вгору лука, Тарзан знов йому перервав: „Я прошу тебе ще про одну останню прислугу", говорив він.

Слава міг дозволити собі на великодушність. Він бачив цілковите безсилля Тарзана. Він міг завдати йому смерть кожної хвилі.

„Зроби знак над моїм серцем", заговорив Тарзан. „Це поможе тобі влучити в саме серце і тим заощадити мені терпіння".

HE DID NOT KNOW THAT THE SLOW-WITTED BEASTS, MISTAKING HIS CRY FOR HELP HAD SLACKENED THEIR PACE.

Тарзан пускався на розпучливий газард, щоб відтягнути смерть і дати змогу малпам прибути на час. Він не знав, що сталось з малпами.